

Politiskā stabilitāte valstī

Publicēts: 16.03.2021.

2009. gads Valsts prezidenta Valda Zatlera darbībā ir iezīmējies ar aktīvu līdzdalību valsts iekšpolitiskajos procesos. Pildot valsts vadītāja pienākumus, Satversmē Valsts prezidentam noteikto tiesību un pienākumu ietvaros Valdis Zatlers noteica politiskās stabilitātes veicināšanu valstī par vienu no savām prioritātēm.

[VIDEO](#)

Valsts prezidenta rīcība valsts iekšpolitiskās situācijas stabilizēšanai un sociālo nemieru novēršanai pēc 13.janvāra notikumiem

2009. gada sākumā sabiedrības neapmierinātība ar politisko un sociālo stāvokli valstī sasniedza kulmināciju 13. janvāra protesta akcijā, kas pārauga ielu grautiņos. Lai politiskos procesus virzītu debatēs parlamentā un valdībā, nevis atstātu to risināšanu pilsētu ielās un laukumos, lai apliecinātu sabiedrībai, ka valsts vara spēj izvērtēt situāciju un atbilstoši rīkoties, 14. janvārī Valsts prezidents Valdis Zatlers nāca klajā ar paziņojumu, norādot uz nepieciešamību Saeimai un valdībai īstenot vairākus pasākumus.

Pārstāvot Latvijas tautas intereses, Valsts prezidents norādīja uz nepieciešamību noslēgt parlamentā pusgadu ilgušās diskusijas un veikt grozījumus valsts pamatlikumā, paredzot Satversmē vēlētāju tiesības rosināt Saeimas atsaukšanu, tādējādi izpildot pašu politiķu iepriekš dotos solījumus. Lai pilnveidotu Latvijas vēlēšanu sistēmu Valsts prezidents norādīja uz nepieciešamību veikt grozījumus Saeimas vēlēšanu likumā, atceļot tā dēvēto „lokomotīvu principu”, kas izslēdz viena deputātu iespēju kandidēt vairākos vēlēšanu apgabalos. Valsts prezidents norādīja arī uz nepieciešamību izveidot ekonomikas attīstības plāna un valsts aizņēmuma līdzekļu izmantošanas plāna uzraudzības padomi, lai nodrošinātu šī procesa atklātību, caurskatāmību un parlamentāru

kontroli. Savukārt attiecībā uz Ministru kabineta kompetences jomu Valsts prezidents norādīja uz nepieciešamību nākt klajā ar valsts pārvaldes reorganizācijas plānu, sagatavot un īstenot ekonomikas stimulēšanas plānu. Valsts prezidents arī norādīja uz nepieciešamību izraudzīt KNAB vadītāju, jo šī svarīgā iestāde jau vairākus mēnešus darbojās bez Saeimas apstiprināta vadītāja. Valsts prezidents augstāk minēto uzdevumu izpildei noteica termiņu – 31. martu, norādot, ka šo uzdevumu neizpildīšanas gadījumā Saeimas un Ministru kabineta sastāvs apliecinās savu nespēju rīkoties un pieņemt valsts attīstībai svarīgus lēmumus un tādā gadījumā Valsts prezidents izmantotu savas Satversmē noteiktās tiesības rosināt tautas nobalsošanu par Saeimas atlaišanu. Savu vērtējumu 14.janvārī izvirzīto uzdevumu izpildei Valdis Zatlers deva 31. martā.

Viņš uzsvēra, ka „Saeimas atlaišana nav mans pašmērķis. Mans pašmērķis ir panākt pozitīvas un kvalitatīvas izmaiņas politiskajā vidē”. Pārliecinoties, ka šo divarpus mēnešu laikā politiskā situācija valstī bija mainījusies, uzdevumu izpildē bija vērojams progress, Valsts prezidents publiski paziņoja, ka nerosinās tautas nobalsošanu par Saeimas atlaišanu.

Jaunas valdības izveidošana

2009.gada 20.februārī koalīcijas politiskās šķelšanās un domstarpību par valsts pārvaldes strukturālo reformu apjomu un gaitu rezultātā Ministru prezidents Ivars Godmanis un viņa vadītais Ministru kabinets demisionēja.

Valsts prezidentam Valdim Zatleram Satversmē noteikto pilnvaru ietvaros bija jāizvirza jauns valdības vadītāja kandidāts. Pēc nedēļu ilga intensīvu politisko konsultāciju un iespējamo premjera amata kandidātu vērtēšanas procesa, Valsts prezidents izvirzīja Valdi Dombrovski kā Ministru prezidenta amata kandidātu, norādot, ka Jaunā laika pārstāvim ir plašs Saeimā pārstāvēto partiju atbalsts, kā arī krīzes laikā nepieciešamā kompetence ekonomikas un finanšu jautājumos un darba pieredze Eiropas institūcijās. Valda Dombrovska sastādītais Ministru kabinets saņēma Saeimas uzticību un uzsāka darbu.

12. martā Valsts prezidents Valdis Zatlers uzrunāja jauno Ministru kabinetu Valda Dombrovska vadībā, uzsverot, ka Ministru kabinetam netiks dotas tradicionālās 100 saudzēšanas dienas. Viņš arī nosprauda trīs galvenos uzdevumus, kas jaunajai valdībai šogad būtu jāveic: pirmkārt, ekonomikas stabilizēšana, otrkārt, valsts pamatfunkciju nodrošināšana, vienlaikus efektīvizējot valsts pārvaldi un, treškārt, sociālās drošības garantēšana.

Valsts prezidents sasauca MK sēdes

Sekojoš iekšpolitiskajām aktualitātēm un veicinot lēmumu pieņemšanu valstij aktuālos sociālos un ekonomiskos jautājumos, šā gada laikā Valsts prezidents sasauca un vadīja divas ārkārtas Ministru kabineta sēdes 24. aprīlī un 15. septembrī, nosakot to darba kārtību. Pavasara sēdes mērķis - panākt, lai strukturālo reformu realizēšanas process valstī, kas skar gan valsts pārvaldi, gan veselības aprūpi, gan izglītību, tiktu ievērojami paātrināts – tika īstenots. Šī sēde aizsāka sen gaidīto un nepieciešamo strukturālo reformu īstenošanu, īpaši izglītības un veselības aprūpes jomās.

Savukārt rudenī Valdis Zatlers, tiekoties ar iedzīvotājiem Latvijas reģionos, atzina, ka daudzi problēmjautājumi un valdības darbs šo jautājumu risināšanā cilvēkiem nav saprotams un pietiekoši izskaidrots, iedzīvotāji sagaida konkrētas atbildes. Valsts prezidenta nolūks, sasaucot 15. septembra Ministru kabineta ārkārtas sēdi, bija nodrošināt informācijas apriti par valdības paveikto un turpmāk plānotajiem soļiem ikvienam valsts iedzīvotājam aktuālo jautājumu risināšanā.

Sēdes rezultātā tika nosprausti konkrēti darbi un termiņi. Diemžēl jākonstatē atsevišķu uzdevumu izpilde nenotika noteiktajā termiņā, tomēr ir vērtīgi sasniegumi, proti, ir izstrādāts plāns, kā Valsts iestādēs tiks samazināts strādājošo skaits līdz 2013. gadam, sasniedzot 8% no kopējā iedzīvotāju skaita, jauns Maksātspējas likuma projekts, vienotā atalgojuma sistēma, piešķirti papildu līdzekļi Eiropas Savienības fondu projektu līdzfinansējumam, izskatīts Latvijas ekonomikas atveseļošanas plāns, kā arī atbalstīti vairāki ar nodokļu administrēšanu saistīti pasākumi uzņēmējdarbības veicināšanai. Šīs sēdes ietvaros kā valdības prioritāte tika noteikta nodarbinātība.

Turklāt sanāksmes laikā, apspriežot strukturālo reformu gaitu valstī, tika aktualizēts jautājums par valsts medicīnas nodrošināšanas sistēmas sakārtošanu, izvērtējot obligātās veselības apdrošināšanas ieviešanas iespējamību. Tika noteikts, ka veselības ministrei līdz 2010. gada 31. martam ir MK jāiesniedz ministrijas izveidotās darba grupas izvērtējums šinī jautājumā.

Sociālo un sadarbības partneru iesaiste budžeta veidošanas procesā

Lai nodrošinātu līdzsvarotu lēmumu pieņemšanas procesu un sociālo partneru līdzdalību tajā, Valsts prezidents iesaistījās 2009.gada valsts budžeta grozījumu izstrādes procesā. Pirmkārt, Valsts prezidents uzstāja uz nepieciešamību budžeta veidošanas procesā iesaistīt sociālos partnerus - Latvijas Darba devēju konfederāciju, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību – un sadarbības partnerus - Latvijas Pašvaldības savienību un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, kā arī Latvijas Pensionāru federāciju. Jau 12. marta uzrunā jaunās valdības pārstāvjiem viņš norādīja: „Pozitīvi ir tas, ka pēdējā laikā ļoti aktivizējušies sociālie partneri - uzņēmēju un sabiedriskās organizācijas. Tās izstrādā savus priekšlikumus un savu redzējumu. Lai mēs nekļūdoties un nemaldītos, ir būtiski uzturēt dialogu un sadarboties ar saviem partneriem”. Rīgas pilī vairākkārt notika Valsts prezidenta tikšanās ar sociālajiem partneriem, valdību veidojošās koalīcijas pārstāvjiem un valdības locekļiem, uzsverot sociālā dialoga lomu valstiski svarīgu lēmumu pieņemšanā un valsts budžeta veidošanas procesā.

Lai veicinātu kompromisu 2009. gada budžeta grozījumu izstrādes procesā, Valsts prezidents 11.jūnijā ieradās Ministru kabineta ēkā. Valdis Zatlers kā sarunu vidutājs starp koalīcijas partijām, sociālajiem partneriem un MK locekļiem apkopoja un piedāvāja lēmuma pieņemšanai visus izskanējušos priekšlikumus. 11.jūnija vēlā vakara stundā sarunu procesā iesaistītās puses parakstīja politisku vienošanos par būtiskākajiem 2009.gada valsts budžeta grozījumu saturiskajiem jautājumiem.

Pēc šāgada valsts budžeta grozījumu apstiprināšanas Valdis Zatlers ir rosinājis valdības koalīcijas pārstāvjus aktīvi strādāt pie 2010. gada budžeta, balstot to uz kvalitatīvām reformām nevis lineāru budžeta līdzekļu samazināšanu.

<https://www.president.lv/lv/politiska-stabilitate-valsti>